

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 22.10.2007
KOM(2007) 642 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Sprawozdanie okresowe z realizacji Strategii zrównoważonego rozwoju w 2007 r.

SEC(2007)1416

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Zapewnienie spójności strategii UE oraz partnerstwa między zainteresowanymi stronami.....	4
3.	Ocena postępów realizacji głównych wyzwań	4
3.1.	Zmiany klimatyczne i czysta energia	4
3.2.	Zrównoważony transport	5
3.3.	Zrównoważona konsumpcja i produkcja	7
3.4.	Ochrona zasobów naturalnych i zarządzanie nimi.....	8
3.5.	Zdrowie publiczne.....	10
3.6.	Integracja społeczna, demografia i migracja.....	11
3.7.	Globalne ubóstwo.....	12
4.	Polityka przekrojowa w różnych dziedzinach.....	13
4.1.	Edukacja i szkolenia.....	13
4.2.	Badania i rozwój	13
4.3.	Instrumenty finansowe i ekonomiczne.....	14
5.	Wywiązywanie się z partnerstwa	14
5.1.	Komunikacja, mobilizacja zainteresowanych stron i pomnażanie sukcesu.....	14
5.2.	Osiąganie rezultatów	15
6.	Wniosek.....	16

1. WPROWADZENIE

W 2005 r. Rada Europejska sformułowała zasady mające na celu wprowadzenie Europy na drogę zrównoważonego rozwoju. Zasady te obejmują stałą potrzebę wspierania dobrobytu opartego na innowacyjnej, konkurencyjnej oraz ekoelektywnej gospodarce, która chroni i podnosi jakość środowiska naturalnego a także popieranie sprawiedliwości i spójności społecznej w solidarności z resztą świata. W 2006 r. Rada Europejska przyjęła odnowioną Strategię zrównoważonego rozwoju UE (SZR), która wyznacza jeden spójny plan efektywniejszego stosowania wyżej wymienionych zasad i dążenia do nadrzędnego celu zapisanego w Traktacie, jakim jest zrównoważony rozwój. Plan składa się z siedmiu głównych wyzwań, którym Europa musi sprostać, jeśli chce kroczyć drogą zrównoważonego rozwoju i utrzymać dotychczasowy poziom jakości życia i dobrobytu. Plan oparty jest na założeniu, że cele SZR można osiągnąć jedynie w ścisłym partnerstwie z państwami członkowskimi i w związku z tym uruchamia się nowy proces przeglądowny i sprawozdawczy obejmujący Komisję i państwa członkowskie.

Niniejsze sprawozdanie okresowe jest pierwszą oceną sporządzoną w oparciu o nowy sposób pracy. Zawiera analizę rezultatów na drodze do osiągnięcia siedmiu głównych celów i przedstawia inicjatywy polityczne zarówno na poziomie UE, jak i państw członkowskich, które przyczyniły się do osiągnięcia tych rezultatów. Nie byłoby możliwe przedstawienie istotnych trendów na podstawie danych z jednego roku, dlatego jako punktu odniesienia dla przedstawienia postępu zaobserwowanego w różnych dziedzinach użyto danych z 2000 r.

Sprawozdanie przedstawia w skrócie aktualną sytuację¹. Wskazuje ono na stosunkowo umiarkowany postęp. Rozwój inicjatyw politycznych na poziomie UE oraz państw członkowskich napawa większym optymizmem. Zagadnienia takie jak zmiany klimatyczne oraz zrównoważona energia stały się priorytetami w programach działań UE zarówno wewnątrz Unii, jak i na arenie międzynarodowej. Ten daleko idący postęp na płaszczyźnie politycznej powinien w nadchodzących latach przynieść konkretne rezultaty. Wydaje się, że priorytety zainteresowanych stron są w coraz większym stopniu zbieżne; UE, państwa członkowskie, grupy obywatelskie, organizacje pozarządowe oraz przedstawiciele biznesu coraz bardziej koncentrują się na tych samych sprawach i dążą do osiągnięcia tych samych celów.

Niniejsza ocena jest punktem wyjścia do dyskusji, prowadzonej w gremiach zajmujących się różnymi obszarami polityki w następstwie światowego szczytu w sprawie zrównoważonego rozwoju w 2002 r. oraz w ramach koordynacji SZR o konieczności korekty kierunku i prędkości inicjatyw politycznych z perspektywą długoterminowego dopasowania celów.

¹ Zgodnie z wymaganiami Rady ocena postępu realizacji SZR opiera się na różnych źródłach: sprawozdaniach krajowych przekazanych przez krajowych koordynatorów SZR, przewidzianych w SZR UE, sprawozdaniach monitorujących Eurostatu sporządzonych w oparciu o wskaźnik zrównoważonego rozwoju (WZR) przy założeniu, że rok 2000 jest punktem odniesienia, dokumencie roboczym służb Komisji oraz badaniu niezależnych konsultantów.

2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII UE ORAZ PARTNERSTWA MIĘDZY ZAINTERESOWANYMI STRONAMI

Jednym z imperatywów strategii z 2006 r. było zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron – UE i państw członkowskich, w tym władz na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, a także społeczeństwa obywatelskiego oraz przedstawicieli biznesu – do partnerskiej współpracy skoncentrowanej na tych samych priorytetach i dążeniu do zapewnienia spójności między poszczególnymi obszarami polityki. Jest to proces długofalowy, ale doświadczenia z pierwszego roku wdrażania strategii pokazują, że może ona zostać zrealizowana.

Sprawozdanie pokazuje, że zapewnienie spójności między poszczególnymi obszarami polityki jest wyzwaniem na wszystkich płaszczyznach rządzenia. Na poziomie UE wyzwaniem jest dążenie do zapewnienia zbieżności nadrzędnego długoterminowego celu, jakim jest zrównoważony rozwój, z akcentem na jakość życia, sprawiedliwość międzypokoleniową oraz długoterminową żywotność społeczeństwa europejskiego, z jednej strony, a średnioterminowymi celami w zakresie wzrostu gospodarczego, konkurencyjności i zatrudnienia wyznaczonym przez strategię lizbońską z drugiej strony. Strategia dotycząca energii i zmian klimatycznych stanowi dobry przykład konwergencji między średnio- i długoterminowymi celami strategicznymi. Wspólny rynek jest kolejnym przykładem demonstrującym, jak otwarcie rynku, któremu towarzyszą działania w sferze społecznej i ochrony środowiska, może promować wzrost gospodarczy i dobrobyt. Program EU „Lepsze uregulowania prawne” również przyczynił się do zapewnienia spójności między poszczególnymi obszarami polityki poprzez systematyczną ocenę wpływu ekonomicznego, społecznego i środowiskowego, jaki wywierają wszystkie główne inicjatywy z różnych obszarów polityki.

3. OCENA POSTĘPÓW REALIZACJI GŁÓWNYCH WYZWAŃ

Poniżej przedstawiony jest aktualna sytuacja w każdym z siedmiu priorytetowych obszarów SZR. Podkreślono działania podjęte na poziomie UE i państw członkowskich zmierzające w kierunku osiągnięcia celów w poszczególnych obszarach polityki. Wszystkie te wyzwania są ze sobą powiązane, gdyż rozwiązania zastosowane w jednym obszarze oddziałują na inne i wzajemnie się wspomagają.

3.1. Zmiany klimatyczne i czysta energia

Unia Europejska robi postępy w redukcji emisji gazów cieplarnianych. Prognozy wskazują, że Wspólnota osiągnie cele z Kioto, pod warunkiem że państwa członkowskie jak najszybciej wdrożą zaplanowane dodatkowe polityki i środki podczas wzrostu gospodarczego UE.

W 2005 r. emisja gazów cieplarnianych EU-15 zmniejszyła się o 2 % w porównaniu z wartością roku referencyjnego Kioto.

Aby osiągnąć cele z Kioto, konieczne jest wykorzystywanie w większym stopniu z energii ze źródeł odnawialnych. Zużycie takiej energii wzrosło w UE-27 w latach 90. średnio o 3,2 %, a w latach 2000 – 2005 wzrastało o 4,1 % rocznie. Mimo tego wzrostu udział energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii wynosił w 2005 r. tylko 8,5 %. Przyczyną był stosunkowo wysoki wzrost wewnętrznego zużycia energii brutto. Średni roczny wzrost jest niewystarczający do osiągnięcia celu wyznaczonym na 2010 r., jakim jest 12 % udział energii ze źródeł odnawialnych

w ogólnym zużyciu. W 2005 r. udział biopaliw w zużyciu energii EU-27 wynosił tylko 1,08 %, a więc daleko od wyznaczonego celu 5,75 % w 2010 r.

Na poziomie UE w tym obszarze polityki miały miejsce wydarzenia o dużym znaczeniu dla przyszłości, z których najważniejszym jest przyjęcie przez Radę Europejską w marcu 2007 r. nowej zintegrowanej polityki dotyczącej zmian klimatycznych i energii, która wyznacza ambitne i wiążące cele do 2020 r. w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i biopaliw. Inne inicjatywy to Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii z października 2006 r. oraz prace nad wychwytywaniem i składowaniem pochodnych spalania węgla².

Prawie wszystkie państwa członkowskie przyjęły już krajowe strategie dotyczące zmian klimatycznych. Zrobiły to w formie odrębnych strategii lub w ramach krajowych pakietów w zakresie polityki energetycznej. Niektóre z nich utworzyły specjalne urzędy lub rady naukowe zajmujące się problemami zmian klimatycznych (UK, SE). Inne podejmują inicjatywy w zakresie podatków. W 2007 r. na podstawie dyrektywy ustanawiającej system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych przyjęto 23 krajowe plany rozdziału, redukując emisje tych gazów do 1903,43 mln t rocznie zamiast do 2101,64 mln t, jak początkowo proponowały państwa członkowskie.

Konieczna jest kontynuacja starań w celu osiągnięcia wyznaczonych celów w dziedzinie zmian klimatycznych i energii w ustalonych terminach. Będzie to wymagało stałej uwagi, aby działania takie jak system handlu uprawnieniami do emisji, propagowanie energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie biopaliw oraz przygotowanie strategii i planów przystosowania się do zmian klimatycznych, stały się sukcesem.

3.2. Zrównoważony transport

Obecnie Europie w dziedzinie transportu nie są jeszcze stosowane zasady zrównoważonego rozwoju. Zużycie energii w transporcie, na podstawie którego mierzony jest popyt na transport, wzrastało w EU-27 w latach 2000 – 2005 o średnio 1,3 % rocznie, tym samym niewiele wolniej niż PKB (1,7 %), co wskazuje na fakt, że wskaźniki te pozostają ze sobą sprzężone.

Emisje gazów cieplarnianych spowodowane przez transport nadal rosną, a ich średni roczny przyrost w EU-27 wynosił w latach 2000 – 2005 1,2 %. W 2004 r. na transport krajowy przypadało 21 % emisji gazów cieplarnianych w EU-15. W latach 1990 – 2004 wzrósł on o 26 %, podczas gdy w prawie wszystkich innych sektorach nastąpił w tym samym czasie spadek emisji. W latach 2000 – 2004 w EU-15 średnia emisja dwutlenku węgla przez nowy samochód osobowy na kilometr stale spadała i wynosiła 1,3 % rocznie. Tempo to jest jednak niższe niż w poprzedniej dekadzie i nie wystarczy, aby osiągnąć cel 140 gram na kilometr w 2008/09 r. lub 120 gram na kilometr w 2012 r.

Cel zakładający stopniowe przechodzenie na korzystanie ze środków transportu przyjaznych dla środowiska naturalnego nie został osiągnięty. Od 2000 r. udział transportu drogowego w transporcie wewnętrznym UE-27 wprawdzie wolno, ale stale wzrastał i w 2005 r. wynosił 76,5 %. Liczba pasażerokilometrów na samochód

² Komunikat z dnia 10 stycznia „Ograniczenie globalnego ocieplenia do 2°C w perspektywie roku 2020 i dalszej” oraz „Europejska polityka energetyczna”.

pozostała w UE-15 stosunkowo stabilna, w 2004 r. osiągnęła jednak udział w wysokości 84,8 % w wewnętrznym transporcie pasażerskim. Wzrastała liczba zatorów komunikacyjnych.

Pozytywnie należy ocenić postęp w redukcji emisji zanieczyszczeń w transporcie, które w latach 2000 – 2004 zmniejszyły się średnio o 4,4 % rocznie w przypadku prekursorów ozonu i o 4,2 % w przypadku pyłu.

Mimo zwiększenia natężenia ruchu stale zmniejszała się liczba zabitych w wypadkach drogowych zarówno w UE-27, jak i UE-15. UE-15 jest na dobrej drodze do osiągnięcia do 2010 r. celu, jakim jest zmniejszenie liczby zabitych w wyniku wypadków o połowę w stosunku do roku 2000, UE-27 pozostaje pod tym względem nieco w tyle.

Do najważniejszych wydarzeń politycznych na poziomie UE należy zaliczyć przegląd śródkresowy białej księgi dotyczącej transportu i zielonej księgi „W kierunku nowej kultury mobilności w mieście”, przyjęcie rozporządzeń (znanych jako standardy euro 5 i 6), wprowadzających surowsze normy dla samochodów osobowych i lekkich samochodów dostawczych, oraz wnioski Komisji dotyczące zmiany dyrektywy w sprawie jakości paliwa i dyrektywy 2003/96 dotyczącej minimalnych stawek akcyzy na olej napędowy do pojazdów drogowych oraz włączenia lotnictwa do wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji. Przyjęto pakiet dokumentów dotyczących liberalizacji przewozów kolejowych i skorygowano ramy prawne dla usług transportu publicznego.

Państwa członkowskie podejmują szereg działań w kierunku bardziej zrównoważonego transportu oraz wykorzystania środków transportu przyjaznych dla środowiska naturalnego. Jedynie nieliczne państwa członkowskie (FI) posiadają strategię w zakresie transportu. Inne uwzględniły zrównoważony transport w ramach innych strategii (np. krajowych planów planowania przestrzennego, strategii finansowych) (IE, IT). Różne inicjatywy sięgają od opłat drogowych dla samochodów ciężarowych (AT) po modernizację infrastruktury drogowej i systemów podatkowych (BG). Niektóre państwa członkowskie sięgnęły po środki podatkowe zachęcające do redukcji emisji gazów cieplarnianych, promując samochody mniejsze i zużywające mniej paliwa (DK, BE), paliwa alternatywne (RO) i biopaliwa (AT, BG), wprowadzając zwolnienia z akcyzy (DK), dopłaty podatkowe (HU) i inne zachęty finansowe (IT). Niektóre państwa członkowskie wprowadziły lokalne ograniczenia prędkości oraz programy „parkuj i jedź” (AT, MA). Wiele państw podejmuje działania promujące przejście na multimodalne środki transportu przyjazne dla środowiska (DK, HU) zarówno w transporcie pasażerskim (CZ), jak i towarowym (NL). Publiczne inicjatywy transportowe obejmują programy inwestycji w koleje (krajowe, regionalne i podmiejskie), opłat drogowych oraz specjalne inicjatywy promujące transport rowerowy (AT, BG, DK, FR, IT, UK). W zakresie bezpieczeństwa drogowego niektóre państwa przyjęły krajowe strategie bezpieczeństwa drogowego (CZ, GR), inne skoncentrowały się na ulepszeniu kontroli pojazdów (BG) oraz restrykcyjnych systemach kontroli prędkości (FR).

Mogą zostać podjęte dalsze kroki, np. środki podjęte przez państwa członkowskie mogą obejmować promowanie technologii efektywnego wykorzystania paliw, bardziej ekologiczne systemy napędowe, przyjazne dla środowiska i zużywające mniej energii środki transportu, zaostreżenie standardów emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych dla wszystkich środków transportu, kontynuację sporządzania

map hałasu oraz środki w celu redukcji hałasu wywołanego przez transport, działania na rzecz mobilności w mieście, optymalne wykorzystanie logistyki oraz opracowanie metod pobierania opłat infrastrukturalnych.

3.3. Zrównoważona konsumpcja i produkcja

Trudno jest na szeroką skalę w wiarygodny sposób zmierzyć zrównoważoną konsumpcję i produkcję. Uwzględniając ten fakt, tytuł „Produktywność zasobów” wskazuje na oddzielenie zużycia surowców od wzrostu gospodarczego. Ponadto coraz więcej przedsiębiorców przygotowuje sprawozdania na temat uwzględniania ochrony środowiska w swojej działalności, a na rynku szybko wzrasta ilość produktów wytworzonych i usług świadczonych z uwzględnieniem warunków zrównoważonej produkcji. Mimo postępu w tym zakresie, istnieje jeszcze niewykorzystany potencjał. Zużycie materiałów w UE wynosi około 1 kg/EUR i jest nieco niższe niż w Stanach Zjednoczonych, lecz dwukrotnie wyższe niż w Japonii³. UE mogłaby zaoszczędzić przynajmniej 20 % swojego obecnego zużycia energii w sposób efektywny pod względem kosztów, co stanowi równowartość 60 mld EUR rocznie lub równowartość obecnego łącznego zużycia energii w Niemczech i Finlandii.

UE podjęła szereg inicjatyw w celu rewizji, promowania i wspierania zrównoważonej produkcji i konsumpcji takich jak: wdrażanie aspektów eko-projektu z dyrektywy w sprawie produktów wykorzystujących energię, Plan Działań UE na rzecz technologii dla środowiska⁴ oraz kontynuacja prac nad systemem weryfikacji technologii środowiskowych. UE wspierana przez państwa członkowskie kontynuuje prace nad ulepszeniem oznakowania ekologicznego i systemów monitorowania stanu środowiska. Jednak liczba produktów posiadających oznaczenie ekologiczne pozostaje mała, a system EMAS nie jest jeszcze zbyt rozpowszechniony. Szacuje się, że 5 tys. spośród około 29 mln przedsiębiorców prowadzących działalność w UE jest zarejestrowanych w systemie eko-zarządzania i audytu we Wspólnocie (system EMAS).

Państwa członkowskie posiadają cały szereg strategii i planów działań poświęconych poszczególnym aspektom zrównoważonej konsumpcji i produkcji. Liczne kampanie reklamowe i działania, takie jak przewodnik bardziej ekologicznego życia oraz kampania „Każde działanie się liczy” (UK), konkursy w szkołach (AT) i kampania „Odpowiedzialność ekologiczna” (DK), promują zrównoważoną konsumpcję.

Instytucje publiczne w całej UE podejmują działania na rzecz promocji i wspierania odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw (CSR). W Niderlandach władze utworzyły fundację CSR Netherlands zajmującą się wymianą wiedzy i doświadczeń. Spółki notowane na francuskiej giełdzie papierów wartościowych mają ustawowy obowiązek przedstawiania w sprawozdaniach rocznych informacji o zaangażowaniu społecznym spółki oraz zaangażowaniu na rzecz środowiska.

Dziesięć państw członkowskich przyjęło krajowe plany działań na rzecz propagowania ekologicznych zamówień publicznych (GPP), a niektóre wyznaczyły krajowe cele w tej dziedzinie. W Niderlandach zamówienia publiczne mają do 2010 r. w 100 % spełniać warunki zrównoważonej konsumpcji i produkcji. Zjednoczone

³ Sprawozdanie EOG, Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i gospodarka tymi zasobami, nr 9/2005.

⁴ http://ec.europa.eu/environment/etap/pdfs/comm_pdf_com_2007_0162_f_en_acte.pdf

Królestwo przyjęło **Plan ekologicznych zamówień publicznych**. Szwedzka Rada ds. Ekologicznego Zarządzania – firma, której współwłaścicielami są władze centralne i lokalne oraz Konfederacja Szwedzkich Przedsiębiorców – oferuje nabywcom publicznym, którzy chcą uwzględnić wymagania środowiskowe w swojej specyfikacji technicznej, porady, szkolenia oraz instrument internetowy.

Państwa członkowskie aktywnie wspierają innowacje przedsiębiorców i rozpowszechnianie technologii przyjaznych dla środowiska. Powstają wspólne gremia, w których obecni są przedstawiciele rządu i biznesu, w celu rozszerzania możliwości biznesu i rozwijania technologii ekologicznych (SE, UK). Niektóre państwa członkowskie ułatwiają dostęp do środków finansowych na technologie ekologiczne, stosując zachęty finansowe (UK) i przyznając przedsiębiorcom nagrody za innowacyjność (IT). SI założyło centrum doskonałości technologii ekologicznych. 21 państw członkowskich ukończyło harmonogramy wdrażania Planu Działania UE na rzecz technologii ochrony środowiska (ETAP).

Można jednak zrobić jeszcze więcej. Przyszłe działania obejmują wdrożenie zintegrowanej polityki produktu, wspieranie ekologicznych zamówień publicznych, rewizję programu EMAS i programu oznakowania ekologicznego oraz wspieranie badań nad produktami i procesami produkcyjnymi o mniejszym zużyciu materiałów.

3.4. Ochrona zasobów naturalnych i zarządzanie nimi

Wyzwanie to dotyczy szeregu różnych dziedzin. Postęp w redukcji zużycia zasobów nieodnawialnych jest mierzony za pomocą krajowego zużycia materiałów (DMC). W latach 2000-2004⁵ zmniejszało się ono rocznie o średnio 0,8 % i odwróciło w ten sposób odwrotny trend z lat 1990-2000, gdy zużycie to powoli wzrastało o średnio 0,1 % rocznie. Produktywność zasobów wzrosła w latach 2000-2004 o 2,3 %. W niektórych obszarach takich jak wydajność zasobów, leśnictwo i wytwarzanie odpadów nastąpiła pewna stabilizacja. Jednak niektóre podwskaźniki różnorodności biologicznej, takie jak trendy w niektórych zasobach rybnych, wskazują na obszary dające powody do dużego niepokoju.

⁵

Sprawozdanie monitorujące Eurostatu za 2007 r.

Sytuacja poszczególnych zasobów jak woda, powietrze i gleba, a także sytuacja w odniesieniu do różnorodności biologicznej i rybołówstwa jest zróżnicowana i złożona, przy czym brakuje często kompletnych danych dla UE-27. Wydaje się, że w latach 2000 – 2003 większość państw członkowskich, dla których dostępne są dane, zmniejszyła nacisk na swoje zasoby wodne przez redukcję ujęcia wód gruntowych. Sytuacja w odniesieniu do wód powierzchniowych nie jest tak jasna. Odnotowano pewien postęp w poprawie jakości powietrza przez redukcję w latach 1990 – 2004 emisji szkodliwych substancji w transporcie takich jak prekursorzy ozonu, substancje kwasotwórcze i drobne cząstki pyłu. Nadal pogarsza się jakość gleby, przy czym zmiany klimatyczne powodują nasilenie zarówno emisji gazów cieplarnianych z gleby, jak również innych groźnych zjawisk takich jak erozja, osuwanie się ziemi, zasolenie oraz spadek zawartości materii organicznej. Zmniejszanie się zasobów rybnych nadal pozostaje problemem. Duża część połowów dokonywanych w wodach przybrzeżnych państw UE pochodzi z zasobów, których liczebność spadła poniżej bezpiecznych granic biologicznych, odnosi się to w szczególności do najcenniejszych gatunków ryb o białym mięsie. Trendy dotyczące gatunków przydennych i bentosowych takich jak dorsz, gładzica i sola napawają niepokojem. Podczas gdy sytuacja populacji ptaków raczej się stabilizuje – ostatnie badania pokazują, że 15 % europejskich ssaków jest zagrożone, a kolejne 9 % bliskie uznania za zagrożone – populacje 27 % gatunków europejskich ssaków zmniejszają się, a tylko w przypadku 8 % gatunków ssaków populacje te ulegają zwiększeniu.

Kluczowe inicjatywy UE mające na celu ochronę zasobów i różnorodności biologicznej obejmują: stałe wdrażanie dyrektyw ramowych dotyczących jakości powietrza i wody, a także dyrektyw ptasiej i siedliskowej, wdrażanie nowego Europejskiego Funduszu Rybackiego, Strategii tematycznej w dziedzinie ochrony gleby, a także inicjatywy „Egzekwowanie prawa, zarządzanie i handel w dziedzinie leśnictwa” (FLEGT).

Większość państw członkowskich podjęła starania mające na celu poprawę zarządzania i unikanie nadmiernego zużycia odnawialnych zasobów naturalnych, w szczególności w dziedzinie rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, a także mające na celu promowanie różnorodności biologicznej, zarządzanie zasobami wodnymi i odpadami. Wszystkie państwa aktywnie wdrażają dyrektywy dotyczące odpadów, jakości powietrza oraz dyrektywy ramowe dotyczące wody. Poszczególne państwa członkowskie koncentrują się naturalnie na różnych działaniach, przy czym nowe państwa członkowskie kładą akcent np. oczyszczanie ścieków. Niektóre państwa (AT, DE) opracowały plany działań w zakresie wykorzystania surowców mające na celu poprawę wydajności zasobów. Większość z nich podjęła konkretne działania w celu zatrzymania zmniejszania się różnorodności biologicznej i wyznaczenia obszarów Natura 2000. Działania mające na celu osiągnięcie celów z zakresu różnorodności biologicznej i wyznaczania obszarów NATURA 2000 różnią się znacznie w przypadku poszczególnych państw członkowskich. Jednak indeks terenów wyznaczonych na podstawie dyrektywy siedliskowej osiągnął 93 % w UE-15, 82 % w UE-25, a wiele państw członkowskich powiadomiło o zakończeniu prac nad siecią lub jest bliska ich ukończenia.

Do przyszłych działań zalicza się uwzględnianie w większym zakresie skutków różnorodności biologicznej w działaniach politycznych i programach (łącznie z oceną stanu WPR), stałe monitorowanie wdrażania dyrektyw dotyczących odpadów, jakości powietrza oraz dyrektyw ramowych dotyczących wody, utworzenie sieci lądowych i morskich obszarów chronionych NATURA 2000 oraz zapewnienie

efektywnego zarządzania i finansowania tej sieci, a także zwiększenie efektywności zarządzania na rzecz różnorodności biologicznej. Cel, jaki wyznaczyła sobie UE, polegający na zatrzymaniu zmniejszania się różnorodności biologicznej do 2010 r. i przyczynieniu się do znacznego zatrzymania zmniejszania się różnorodności biologicznej w skali światowej do 2010 r., nie zostanie osiągnięty, chyba że zostaną podjęte znaczne dodatkowe starania. Na państwach członkowskich spoczywa szczególna odpowiedzialność za pogodzenie przy pomocy lepszego planowania potrzeb związanych z zagospodarowaniem i rozwoju przestrzennego z zachowaniem różnorodności biologicznej i świadczeń ekosystemowych.

3.5. Zdrowie publiczne

Europejczycy nie tylko żyją dłużej, lecz również przez większą część swojego życia nie mają poważniejszych problemów zdrowotnych. Mniej ludzi umiera na choroby przewlekłe. Stale zmniejsza się liczba ciężkich wypadków w miejscu pracy.

Niestety choroby związane ze stylem życia jak otyłość oraz choroby psychiczne stają się coraz większym problemem. W zależności od państwa, od 30 do 64 % młodych mężczyzn w wieku od 25 do 34 lat i od 12 do 47 % młodych kobiet cierpiało w 2003 r. na nadwagę bądź otyłość. Udział procentowy ludzi powyżej 65 roku życia cierpiących na nadwagę lub otyłość jest znacznie wyższy i wynosi od 62 do 81 %. Otyłość podwyższa ryzyko zachorowania na cukrzycę typu 2, choroby sercowo-naczyniowe, niektóre typy nowotworów, a także jest przyczyną złego stanu zdrowia na skutek bólu pleców i depresji. Szacowany udział bezpośrednich kosztów spowodowanych otyłością w wydatkach na opiekę zdrowotną sięgał w UE latach 90. od 1 % w Niderlandach, przez 3,1-4,2 % w Niemczech po 6 % w Belgii.

Palenie nadal pozostaje problemem zdrowotnym. W 2003 r. 26 % Europejczyków regularnie paliło papierosy – 32 % mężczyzn i 21 % kobiet⁶.

Jeżeli chodzi o zdrowie psychiczne, liczba samobójstw spada, wynosi jednak 60 000 rocznie i jest tym samym wyższa niż liczba Europejczyków umierających w wyniku wypadków w transporcie. Około 11,5 % Europejczyków cierpi na zaburzenia umysłowe. Problemy związane ze zdrowiem psychicznym powodują obecnie w UE koszty w wysokości przynajmniej 3-4 % PKB. Światowa Organizacja Zdrowia przewiduje, że pod względem liczby zachorowań depresja do 2020 r. uplasuje się na drugim miejscu po chorobach serca.

Nierówności pod względem zdrowia, mierzone różnicami w oczekiwanej długości życia między różnymi grupami społecznymi, sięgają od 4 do 6 lat w przypadku mężczyzn i od 2 do 4 lat w przypadku kobiet. W niektórych państwach różnice te są znacznie większe (10 lat), w innych wydaje się, że różnica ta powiększyła się w ciągu ostatnich 30 lat. Większość państw członkowskich, które przystąpiły do UE w maju 2004 r. i w roku 2007, ma znacznie gorsze wskaźniki zdrowotne niż państwa, które były członkami UE przed tą datą.

Wprawdzie większość działań politycznych jest podejmowana na poziomie państw członkowskich lub na szczeblu lokalnym, UE podjęła także szereg inicjatyw o bezpośrednim znaczeniu dla zdrowia publicznego. Należą do nich badanie możliwości ogólnego oznakowania żywności i wartości odżywczej, Biała księga „Strategia dla Europy w sprawie zagadnień zdrowotnych związanych z

⁶ Sprawozdanie monitorujące Eurostatu za 2007 r. oraz źródła DG Komisji, a także źródła międzynarodowe, w tym WHO.

odżywianiem, nadwagą i otyłością”, plan działań w zakresie zwalczania HIV/AIDS na obszarze Unii Europejskiej i państw sąsiednich, wniosek dotyczący dyrektywy ramowej w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów oraz nowa strategia UE w sprawie zdrowia i zwierząt na lata 2007-2013.

Państwa członkowskie aktywnie podejmują inicjatywy w celu zwalczania chorób uwarunkowanych stylem życia, zapobiegania pandemiom oraz poprawy sposobu obchodzenia się z substancjami chemicznymi. Nie przekazały one wyczerpujących informacji na temat prawodawstwa w zakresie żywności i pasz oraz działań związanych z dobrostanem zwierząt, zdrowiem psychicznym i zmniejszania nierówności pod względem zdrowia. Istnieją jedynie ograniczone dowody wskazujące na dobrą międzyresortową i międzysektorową współpracę w zakresie zdrowia publicznego.

Ogólnie, UE i państwa członkowskie muszą kontynuować działania mające na celu przeciwdziałanie zachorowalności na choroby uwarunkowane stylem życia. Uwagę należy poświęcić aspektom zdrowia i środowiska (skutki zanieczyszczeń spowodowanych przez substancje chemiczne oraz zanieczyszczenie powietrza). Utrzymujące się w Europie nierówności pod względem zdrowia powinny być przedmiotem dyskusji na poziomie UE i państw członkowskich.

3.6. Integracja społeczna, demografia i migracja

Zrównoważona Europa powinna rozwijać solidarność międzypokoleniową i w ramach pokoleń, aby podwyższyć ogólną jakość życia. Niepokojem napawa fakt, że 16 % ludności UE jest zagrożonych ryzykiem ubóstwa, przy czym zagrożenie to jest większe w przypadku dzieci, rodziców samotnie wychowujących dzieci i osób starszych. Integracja pozostaje w wielu państwach członkowskich wyzwaniem; w niektórych państwach członkowskich wśród imigrantów utrzymuje się wysokie bezrobocie. Wysoka jest stopa bezrobocia wśród ludzi młodych, a w niektórych państwach członkowskich problemem jest duża liczba osób przedwcześnie opuszczających szkołę.

Pozytywnie należy ocenić ogólny spadek bezrobocia oraz niewielki postęp w zakresie spójności społecznej i terytorialnej, mimo że istnieją jeszcze znaczne różnice w zamożności między najbogatszymi i najbiedniejszymi regionami UE. Przez wzgląd na zmiany demograficzne modernizowane są systemy ochrony socjalnej. Coraz więcej kobiet podejmuje pracę zarobkową, a średni wiek przechodzenia na emeryturę podnosi się. Państwa członkowskie reformują swoje systemy emerytalno-rentowe i systemy opieki zdrowotnej.

Otwarta metoda koordynacji jest głównym narzędziem politycznym UE w walce z wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Do najnowszych inicjatyw należą ramowe wytyczne Rady w zakresie ochrony socjalnej i integracji społecznej, nowy plan działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn na lata 2006 – 2010 oraz komunikat na temat demograficznej przyszłości Europy. Szeroko zakrojony plan polityki w dziedzinie legalnej migracji (obejmujący dyrektywę ramową i cztery dyrektywy szczegółowe) zostanie wdrożony w latach 2007 – 2009.

Wszystkie państwa członkowskie przygotowały strategie w zakresie ochrony socjalnej i integracji społecznej na lata 2006 – 2008, obejmujące wszystkie trzy dziedziny. Zakres i harmonogram wyzwań w zakresie rozwoju demograficznego różnią się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich, dotyczy to również działań politycznych.

W przyszłości należy położyć akcent na zrównoważonym dopasowaniu systemów emerytalno-rentowych, systemów ochrony zdrowia i ochrony socjalnej do trendów demograficznych. W ramach szeroko zakrojonych strategii dotyczącej rynku pracy państwa członkowskie powinny kontynuować działania mające na celu zwiększenie zatrudnienia kobiet, pracowników starszych i młodszych, a także imigrantów. Model elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*), wprowadzający równowagę między elastycznymi postanowieniami umów pracy i odpowiednim wsparciem jednostek, jest odpowiedzią państw członkowskich na te wyzwania. Państwa członkowskie powinny kontynuować również prace nad szeroko zakrojonymi strategiami uczenia się przez całe życie, efektywnymi mechanizmami na rynku pracy oraz nowoczesnymi systemami ubezpieczeń społecznych.

3.7. Globalne ubóstwo

W dążeniu do realizacji milenijnych celów rozwoju (MDG) należy odnotować kilka pozytywnych zjawisk. Globalne ubóstwo zmniejszyło się od 2000 r. o prawie 4 %, co oznacza, że 134 mln ludzi wyszło ze skrajnego ubóstwa. Liczba dzieci kończących szkołę podstawową wzrosła z 78 % w 2000 r. do 83 % w 2005 r. Poprawiły się jakość i efektywność środków pomocy. Jednak nacisk na zrównoważony rozwój w sferze środowiska naturalnego pozostaje duży, w szczególności jeżeli chodzi o dostęp do takich zasobów jak woda, lasy, ziemia uprawna oraz związane z nim potencjalnie dramatyczne skutki dla życia najbiedniejszych oraz potencjał konfliktowy.

Z drugiej strony 1 miliard ludzi nadal żyje w skrajnym ubóstwie. Żaden z regionów rozwijających się nie zrealizował celu zakładającego zmniejszenie umieralności dzieci, a jedna trzecia dzieci w krajach rozwijających ma niedowagę lub zahamowany wzrost. Połowa ludności w krajach rozwijających się nie ma dostępu do usług sanitarnych na przyzwoitym poziomie. Z bardzo niskiego poziomu w 2000 r. wkład UE-15 w ODA/DNB gwałtownie wzrósł w latach 2000-2005 z 0,32 % do 0,44 %. W 2006 r. nastąpiła jednak stagnacja wzrostu, gdy ODA/GNI spadło nieco do 0,43 %, a realizacja celów okresowych UE na 2010 r. uległa opóźnieniu.

Natomiast można odnotować postęp polityczny na poziomie UE. W grudniu 2005 r. instytucje UE doszły do porozumienia w sprawie „Europejskiego konsensusu w sprawie rozwoju”, który stawia zwalczanie ubóstwa w centrum unijnej polityki rozwoju. UE jest największym darczyńcą na świecie. Strategia UE-Afryka nadaje współpracy z Afryką charakter priorytetowy (wspólna strategia UE-Afryka 2007). UE jest również bardzo aktywna w obszarze Morza Śródziemnego w ramach swojej polityki sąsiedztwa, a także we współpracy z Ameryką Łacińską i Azją. Podjęto wiele inicjatyw politycznych w celu ulepszenia koordynacji i zwiększenia spójności pomocy.

Pięć lat po światowym szczycie w sprawie zrównoważonego rozwoju w 2002 r. można odnotować jedynie niewielki postęp w realizacji sformułowanych na szczycie celów. Pomimo to UE i państwa członkowskie są zaangażowane w aktywne propagowanie zrównoważonego rozwoju na świecie i dbają o zapewnienie spójności polityki wewnętrznej i zewnętrznej z ideą zrównoważonego rozwoju w skali globalnej. Jest to bardzo pojemny cel i państwa członkowskie koncentrują się raczej na określonych zagadnieniach lub regionach geograficznych, które mają dla nich szczególne znaczenie.

Jeżeli chodzi o wysokość pomocy, nadal możliwe jest osiągnięcie wyznaczonego na rok 2010 celu 0,56 % na drodze do realizacji milenijnego celu rozwoju: 0,7 % w

2015 r. Aby zrealizować ten cel konieczne są jednak znaczne dalsze starania. Pozostaje wiele wyzwań, a wśród nich dążenie do lepszego wykorzystania środków budżetowych jako instrumentu pomocy, sprostanie rosnącemu wyzwaniu migracji z powodów środowiskowych oraz przesiedleńców wewnętrznych, zwiększenie zaangażowania państw członkowskich w inicjatywy dotyczące wody i leśnictwa, dbałość o odpowiednie uwzględnianie aspektu ochrony środowiska w ramach zrównoważonego rozwoju przy udzielaniu pomocy, praca nad sformułowaniem międzynarodowej polityki ochrony środowiska, która zapewni zrównoważony rozwój oraz nad polityka handlową, która przyczyni się do takiego rozwoju. Duże znaczenie ma dalsza współpraca i koordynacja pomocy, jeżeli UE chce wnieść widoczny wkład w realizację milenijnych celów rozwoju.

4. POLITYKA PRZEKROJOWA W RÓŻNYCH DZIEDZINACH

4.1. Edukacja i szkolenia

Edukacja i szkolenia to wstępne warunki umożliwienia obywatelom realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Program działań „Edukacja i szkolenie 2010” wyznacza polityczne ramy dla europejskich działań w zakresie edukacji i szkoleń. Państwa członkowskie porozumiały się co do pięciu kluczowych wyznaczników, które mają zostać zrealizowane do 2010 r.: zmniejszanie liczby osób przedwcześnie opuszczających szkołę podniesienia umiejętności czytania i pisania wśród 15-letniej młodzieży oraz zwiększenie liczby osób kończących edukację w szkołach ponadgimnazjalnych. Program ten ma na celu podniesienie jakości edukacji i zapewnić do niej dostęp dla wszystkich. Państwa członkowskie coraz częściej podejmują te wyzwania i włączają wyzwania wynikające z wdrażania koncepcji zrównoważonego rozwoju do krajowych systemów edukacyjnych. Wzrost wskaźnika uczenia się przez całe życie w UE-25 z 7,5 % w 2000 r. do 9,6 % w 2006 r. napawa optymizmem w świetle celu z Barcelony zakładającego osiągnięcie poziomu 12 % w 2010 r.

4.2. Badania i rozwój

Badania i rozwój technologii mają duże znaczenie dla innowacyjnych i przyszłościowych rozwiązań warunkujących postęp w odniesieniu do siedmiu kluczowych wyzwań. Dane Eurostatu pokazują, że inwestycje w badania i rozwój wyrażone jako udział procentowy w PKB utrzymywały się w latach 2000-2005 na stałym poziomie i wynosiły w 2005 r. w UE-15 1,9 %, a w UE-25 1,4 %, a więc daleko od wyznaczonego celu UE na 2010 r. na poziomie 3 % PKB r.

Jednym z głównych celów siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji wprowadzonego w styczniu 2007 r. jest mobilizacja europejskich naukowców na rzecz zrównoważonego rozwoju⁷. W 2007 r. – pierwszym roku wdrażania programu – 40 % działań w zakresie wspólnych badań poświęconych było pośrednio lub bezpośrednio wyzwaniom zawartym w strategii zrównoważonego rozwoju. Zaproponowano dwie wspólne inicjatywy technologiczne „Czyste niebo”⁸ i „Ogniwa

⁷ Decyzja nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013), w szczególności motyw 29 i załącznik 1.

⁸ COM(2007) 315 wersja ostateczna.

paliwowe i wodór”⁹. 15 platform technologicznych oraz 14 sieci ERANET również bezpośrednio zajmuje się wyzwaniami strategii zrównoważonego rozwoju. Komisja opracowała wytyczne w sprawie zachęt podatkowych oraz zamówień publicznych w celu wspierania inwestycji w badania naukowe w sektorze prywatnym oraz skorygowała przepisy ramowe dotyczące pomocy państwa w celu wspierania badań, rozwoju i innowacji.

Sprawozdania państw członkowskich pokazują, że krajowa polityka w zakresie badań naukowych przewiduje często, że badania i rozwój mają służyć realizacji siedmiu kluczowych wyzwań strategii zrównoważonego rozwoju, zgodnie z ideą europejskiej przestrzeni badawczej.

Komisja będzie kontynuowała starania o wykorzystanie badań i rozwoju dla celów zrównoważonego rozwoju, aby wykorzystać efekty synergii między strategią lizbońską na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz strategią zrównoważonego rozwoju.

4.3. Instrumenty finansowe i ekonomiczne

Wiele instrumentów rynkowych (podatki, system handlu uprawnieniami do emisji) oraz specyficznych zachęt rynkowych (wsparcie finansowe badań i rozwoju, innowacji i demonstracji w określonych dziedzinach) stosowanych na poziomie UE i państw członkowskich ma wspierać zrównoważony rozwój. Potencjał stosowania instrumentów rynkowych jest jednak większy.

W marcu 2007 r. Komisja przyjęła zieloną księgę w sprawie wykorzystania instrumentów rynkowych dla celów związanych z polityką energetyczną i ochrony środowiska. W 2008 r. Komisja zamierza zrewidować dyrektywę w sprawie opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej¹⁰ oraz zacząć prace nad identyfikacją subwencji szkodliwych dla środowiska oraz ich eliminacją. Komisja przedstawiła projekty aktów prawnych w sprawie zmian w opodatkowaniu samochodów¹¹ oraz koordynacji opodatkowania benzyny bezołowiowej i oleju napędowego stosowanych jako paliwo silnikowe¹².

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności są głównymi instrumentami finansowymi UE, z których w latach 2007-2013 będą pochodziły środki finansowe na wspieranie kluczowych dziedzin strategii zrównoważonego rozwoju takich jak zmiany klimatyczne (9 mld EUR) oraz zrównoważony transport (36 mld EUR). W polityce spójności stosuje się zasady zrównoważonego rozwoju zarówno w zakresie „Udziału obywateli” jak i „Spójności i koordynacji obszarów polityki” przez angażowanie wszystkich zainteresowanych stron na wszystkich poziomach zarządzania, a także promowanie spójnych decyzji politycznych we wszystkich sektorach.

5. WYWIĄZYWANIE SIĘ Z PARTNERSTWA

5.1. Komunikacja, mobilizacja zainteresowanych stron i pomnażanie sukcesu

Strategia zrównoważonego rozwoju może być skutecznie i efektywnie wprowadzona w życie tylko wtedy, gdy zostanie odpowiednio przedstawiona i wdrożona na

⁹ COM(2007) 571 wersja ostateczna.

¹⁰ Dyrektywa Rady 2003/96/WE.

¹¹ COM(2005) 261.

¹² COM(2007) 52.

wszystkich poziomach społeczeństwa z zaangażowaniem obywateli, przedstawicieli biznesu i rządu. Aby zrealizować ten cel zarówno UE, jak i państwa członkowskie zorganizowały imprezy oraz konferencje propagujące wiedzę na określone tematy takie jak zmiany klimatyczne, transport oraz zdrowie.

Wkład obywateli (łącznie z organizacjami pozarządowymi) stanowi konstruktywny i krytyczny głos na temat realizacji i wdrażania strategii. Lokalna Agenda 21 i Kampania na rzecz trwałego rozwoju europejskich miast mogą służyć jako przykład. Forum zainteresowanych stron zorganizowane przez EKES w maju 2007 r.¹³ zgromadziło przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, którzy dyskutowali o tym, w jaki sposób samo społeczeństwo obywatelskie może kontynuować poszukiwanie rozwiązań problemu zmian klimatycznych..

Firmy oraz czołowi przedsiębiorcy zaczynają zauważać przewagę konkurencyjną, jaka daje im podejście do biznesu z perspektywy zrównoważonego rozwoju. Indeks Grupy Zrównoważonego Rozwoju Dow Jones¹⁴ pokazuje, że notowane w nim spółki regularnie prześcigają spółki nie notowane. Czołowi przedstawiciele biznesu podejmują nowe inicjatywy – Europejska Grupa Liderów Przedsiębiorczości i Europejski sojusz na rzecz odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw – są dwiema z takich pionierskich inicjatyw torujących drogę działaniom przedsiębiorców na rzecz ochrony środowiska i społeczeństwa.

5.2. Osiągnięcie rezultatów

Strategia zrównoważonego rozwoju 2006 spowodowała zmianę struktury organizacyjnej. W minionym roku każde państwo członkowskie wyznaczyło koordynatora ds. strategii zrównoważonego rozwoju, a Komisja utworzyła grupę koordynatorów, która współpracowała z Europejską Siecią na rzecz Zrównoważonego Rozwoju.

Eurostat wносił swój wkład do procesu monitorowania, udostępniając szereg wskaźników zrównoważonego rozwoju, które są obecnie lepiej dostosowane do nowej strategii¹⁵. Regularnie odbywają się dyskusje z przedstawicielami Eurostatu na temat wskaźników.

W strategii zrównoważonego rozwoju zaproponowano wzajemne opiniowanie krajowych strategii w celu lepszej wymiany dobrych praktyk w procesie wzajemnej nauki. Komisja przygotowała przewodnik, a w 2007 r. współfinansowała opiniowanie niderlandzkiej strategii zrównoważonego rozwoju. Opinia ta przyczyniła się do rewizji niderlandzkiej strategii i wywarła widoczne polityczne skutki. Dalsze opinie są planowane na rok 2008.

EKES utworzył we wrześniu Obserwatorium ds. Zrównoważonego Rozwoju¹⁶, które przygotowało opinię na temat przyjętego 11 lipca 2007 r., przygotowywanego co dwa lata, sprawozdania okresowego na temat strategii zrównoważonego rozwoju UE.

¹³ http://www.eesc.europa.eu/stakeholders_forum/index_en.asp

¹⁴ Wprowadzony w 1999 r. Indeks Zrównoważonego Rozwoju Dow Jones jest pierwszym na świecie indeksem śledzącym wyniki finansowe czołowych firm uwzględniających w swojej działalności zasady zrównoważonego rozwoju.

¹⁵ Lista zrewidowanych wskaźników zrównoważonego rozwoju jest załączona do dokumentu roboczego Komisji na temat strategii zrównoważonego rozwoju.

¹⁶ http://www.eesc.europa.eu/sections/sdo/index_en.asp

Komitetu Regionów przygotował opinię na temat promowania zrównoważonego rozwoju poprzez edukację, która ma zostać przyjęta jesienią 2007 r.

Państwa członkowskie aktualizują krajowe strategie i dopasowują je do strategii zrównoważonego rozwoju UE.

6. WNIOSEK

Wnioski Rady Europejskiej z czerwca 2006 r. wyznaczają początek nowego partnerstwa między UE, państwami członkowskimi, społeczeństwem obywatelskim oraz przedstawicielami biznesu, mającego na celu wspólną pracę nad realizacją celów zrównoważonego rozwoju.

Niniejsze sprawozdanie okresowe pokazuje, że postęp w zakresie konkretnych działań jest niewielki, ale poczyniono znaczny postęp w zakresie działań politycznych w różnych dziedzinach zarówno na płaszczyźnie UE, jak i państw członkowskich, w szczególności w odniesieniu do zmian klimatycznych i czystej energii. Priorytety sformułowane w lipcu 2006 r. pozostają aktualne. Jak pokazują liczne przykłady w niniejszym sprawozdaniu oraz załączniku do sprawozdania, wdrażanie strategii we wszystkich obszarach priorytetowych wymaga stałej uwagi.